

Motion

1977/78:675

av Bengt Silfverstrand och Eric Jönsson
om ändrad summarisk betalningsprocess, m. m.

Mål om lagsökning och betalningsföreläggande handlägges f. n. av allmän underrätt. Det har i olika sammanhang övervägts att förenkla den s. k. summariska betalningsprocessen genom att lagsökning och betalningsföreläggande slås samman till ett enhetligt förfarande och att handläggningen överföres till kronofogdemyndigheten.

I en inom justitiedepartementet upprättad diskussionspromemoria – Ds Ju 1972:20 – Summarisk betalningsprocess, förordas att instituten lagsökning och betalningsföreläggande slås samman till ett enhetligt förfarande med kronofogdemyndigheten som handläggare. I nämnda promemoria fastslås att endast de praktiska skälen bör vara avgörande i valet mellan domstol och kronofogdemyndighet som handläggande organ. Man anser inte att någon principiell uppdelning mellan judiciella och exekutiva funktioner bör läggas till grund för de organisatoriska övervägandena.

Mål om lagsökning och betalningsföreläggande är i regel av enkel beskaffenhet och kräver inte någon större juridisk erfarenhet. I de flesta fall råder ingen egentlig tvist mellan borgenär och gäldenär. En undersökning genomförd hos domstolar och kronofogdemyndigheter 1970 och 1971 visar att svar och bestridanden relativt sällan förekommer i mål om lagsökning och betalningsföreläggande samt att få av målen övergår i ordinär rättegång. Det kan med fog hävdas att värdet av en sammankoppling av den summariska indrivningsprocessen och utmätningsförfarandet skulle vara mycket stort, eftersom enligt nämnda undersökning det övervägande antalet (över 90 %) lagsökningsutslag och slutbevis fullföljes genom ansökan om exekution.

Med anledning av ovannämnda promemoria anordnades 1972 en hearing i vilken representanter för berörda intressenter och särskilt sakkunniga personer deltog. Det rådde allmän enighet om att mål om betalningsföreläggande borde flyttas över till kronofogdemyndighet. De flesta som deltog i hearingen ansåg också att även lagsökningsmålen borde kunna flyttas över.

Trots att det uppenbarligen finns mycket starka skäl för en överflyttning av den summariska betalningsprocessen till kronofogdemyndigheten tycks man i justitiedepartementet f. n. – enligt vad som framgår av en under fjolåret upprättad promemoria (Ds Ju 1977:5) – vara inne på tanken att summarisk process skall föras samman med handräkningsmål till en gemensam summarisk process hos tingsrätten.

Som argument för ett sådant förfarande anföres i huvudsak att en tidigare planerad genomgripande omläggning av distriktsindelningen inom exeku-

tionsväsendet inte längre tycks vara aktuell. I övrigt framhålles också i 1977 års departementspromemoria att tidigare anförda skäl för överflyttning av summarisk process till kronofogdemyndigheten fortfarande har giltighet. Bl. a. säger man att en sådan förenkling innebär att borgenären bara behöver vända sig till en myndighet för att kräva in en otvistig fordran.

Det är enligt vår uppfattning mycket angeläget att den summariska betalningsprocessen blir så rationell, enkel och billig som möjligt utan att därigenom rättssäkerheten eftersätts. En utebliven organisatorisk förändring av kronofogdemyndigheten kan knappast vara ett bärande skäl för att avstå från den uppenbara förenkling och rationalisering av den summariska betalningsprocessen som det skulle innebära att hela handläggningen överföres till denna myndighet.

En fordringsägare som önskar indriva sina fordringar genom kronofogdemyndigheten måste med dagens system först vända sig till tingsrätten för att skaffa sig en exekutionstitel, vilken sedan ligger till grund för den indrivande myndighetens handlande. Detta förfarande innebär, förutom en stor arbetsbelastning för tingsrätten, att gäldenärens ursprungliga skuld växer hos kronofogdemyndigheten. Någon omfattande materiell prövning av fordringens giltighet sker inte hos tingsrätten. Bestrider gäldenären kravet kan detta dock leda till att saken kommer under domstolens prövning.

Det måste innebära en betydande förenkling och effektivisering av hela denna procedur, om borgenären direkt kunde vända sig till kronofogdemyndigheten, varvid kravhandlingen skulle utgöra exekutionstitel i och med att den accepterades av gäldenären. Vid bestridande skulle sökanden hänvisas till domstol för att få sin rätt prövad. I sammanhanget borde också införas en differentierad exekutionsavgift, anpassad efter åtgärdernas omfattning vid indrivningen. En ytterligare fördel med ett sådant förfarande skulle vara att många fordringsägare kunde avstå från att anlita inkassobyråer, vilkas medverkan medför ytterligare kostnader.

Med hänvisning till vad som i motionen anföres hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av nuvarande förfarande för summarisk betalningsprocess, innebärande att handläggningen överflyttas på kronofogdemyndigheten, samt
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om differentierad exekutionsavgift, baserad på indrivningsåtgärdernas omfattning.

Stockholm den 24 januari 1978

BENGT SILFVERSTRAND (s)

ERIC JÖNSSON (s)